

1

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Manětín – malířství, sochařství a architektura konce 17. a první poloviny 18. století, autoři a objednatelé uměleckých děl

JEDNOTLIVÁ ZASTAVENÍ:

městské domy, sochy světců, zámek Manětín, kostel sv. Jana Křtitele, radnice, kostel sv. Barbory

ČASOVÁ NÁROČNOST (POUZE TRASA PĚŠKY):

50 min.

ČASOVÁ NÁROČNOST (TRASA, VÝKLAD, PRÁCE S PL):

4 hod. 30 min.

DÉLKA TRASY VÝLETU:

2,66 km

TRASA VÝLETU:

Autobusová zastávka Manětín, náměstí, zámek Manětín (170 m, 5 min.), **kostel sv. Jana Křtitele** (50 m, 1 min.), **radnice** (120 m, 4 min.), **kostel sv. Barbory** (1,5 km, 25 min.), **autobusová zastávka Manětín, náměstí** (820 m, 15 min.)

DOPRAVA DO MANĚTÍNA:

autobus – ČSAD autobusy Plzeň, a. s. (zastávka: Manětín, náměstí)
vlastní doprava

2

MAPA VÝLETU:

ZASTAVENÍ

MANĚTÍN

Manětín je známý jako „barokní perla západních Čech“, a to především díky rozsáhlému zámeckému areálu, dvojici kostelů a mimořádné kolekci sochařských děl z první poloviny 18. století. Vznikl spojením tří osad jako městečko ulicového typu (jedno z nejstarších v Čechách) na staré zemské stezce z Prahy do Chebu. Jako trhové městečko ho společně s kostelem a svojí komendou založil rytířský řád johanitů, který dostal manětínský újezd od krále Vladislava I. v roce 1169. Právo svobodného trhu získali Manětínští v roce 1235 od krále Václava I., v roce 1382 pak přibýly další městské výsady. Na začátku husitských válek johanité o Manětín přišli ve prospěch Švamberků. Po Švambercích to byli Krajířové z Krajku, poté Šlikové a zejména pak Hrobčičti z Hrobčic, kterým je připisována výstavba renesančního zámku na místě zaniklé komendy. Následujícím držitelům, Roupovským z Roupova, bylo panství po bitvě na Bílé hoře zkonfiskováno a prodáno Lažanským z Bukové. Za jejich vlády nad rozsáhlým manětínským panstvím bylo správní centrum proměněno v jedno z kulturních ohnisek barokních západních Čech, kde pobývala řada významných osobností své doby (Petr Brandl, Jan Brokoff, Mauritius Vogt). Kvůli absenci železničního spojení s okolním světem zůstal Manětín izolován od průmyslového rozvoje i ve 20. století a dodnes si uchoval výrazně venkovský charakter.

MĚSTSKÉ DOMY

- **PŘÍSTUPNOST:**
nepřístupné

V Manětíně se dochovala řada historicky a památkově cenných barokních měšťanských domů z doby po požáru města v roce 1712. Svými klasicistními a novobarokními fasádami pomáhají dotvářet jedinečný architektonický a urbanistický obraz lokality. Většina z hodnotných domů je situována na severní straně náměstí, mezi nimi zejména památkově chráněné domy č. p. 92 (s portálem a výklenkem se soškou sv. Jana Nepomuckého), č. p. 95 (tzv. Panský dům s portálem s aliančním erbem Černínů a Lažanských) nebo č. p. 97, situovaný v západní části severní strany náměstí. Dům č. p. 88 s pseudorenesanční fasádou stojící vedle současné radnice obsahuje ve své hmotě dvě původně samostatné budovy spojené novorenesanční přestavbou ve druhé polovině 19. století. Ve východní polovině severní strany náměstí to pak jsou především přízemní dům č. p. 101 nebo patrový č. p. 106, oba s půlkruhově zaklenutými vstupy, vystavěné ve druhé polovině 18. až první polovině 19. století. Na jižní straně silnice vycházející z náměstí východním směrem stojí za pozornost obchodní dům č. p. 159 s kamenným portálem a dvojicí reliéfních znaků majitelů panství. Portál z roku 1714 je jedinou připomínkou barokního domu stojícího dříve na místě dnešního obchodního centra. Barokně-klasicistního původu je nárožní dům č. p. 165 situovaný na východní straně náměstí v dominantní poloze proti zámku.

SOCHY SVĚTCŮ

- **PŘÍSTUPNOST:**
volně přístupné
- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**
zdarma

V Manětíně a okolí se nachází dohromady kolem 80 kamenných figurálních plastik, převážně ztvárnění světců a alegorií lidských vlastností z barokního období. Ústředním kamenosochařským dílem v prostoru náměstí je barokní sousoší Nejsvětější Trojice od sochaře Štěpána Borovce, narozeného v Manětíně, které pochází z doby po roce 1719 a je situované na terase proti zámku. Na téže terase je umístěno i dalších 14 soch a také řada kamenných váz, převážně práce Josefa Herschera a jeho dílny z doby kolem roku 1740. Západní a východní okraj terasy doplňují kašny se sochami sv. Floriána a sv. Václava. Další barokní sochy světců, převážně opět Borovcovy a Herscherovy práce z první poloviny 18. století, jsou umístěny na ohradní zdi kolem kostela sv. Jana Křtitele, západně od kostela při silnici a především pak na tzv. Vysoké cestě, spojující náměstí s východně položeným kostelem sv. Barbory. Mimořádně působivá a hodnotná kolekce barokních soch lemující Vysokou cestu byla vytvořena v letech 1728–1734, datace jednotlivých děl stejně jako bližší okolnosti vzniku přibližují nápisy a reliéfní znaky na oblých podstavcích.

ZÁMEK MANĚTÍN

- **PŘÍSTUPNOST:**

prohlídka s průvodcem

- **OTEVÍRACÍ DOBA:**

duben

sobota – neděle 10:00 – 16:00

květen – září

úterý – neděle 10:00 – 16:00

říjen

sobota – neděle 10:00 – 16:00

- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**

90 Kč plné, 60 Kč snížené

- **ČASOVÁ NÁROČNOST PROHLÍDKY:**

cca 55 min.

- **KONTAKT PRO OBJEDNÁVKY:**

Zámek Manětín 1, 331 62 Manětín, tel.: 373 392 283, e-mail: manetin@npu.cz

Současný zámek stojí pravděpodobně na pozemcích, na nichž se ve středověku nacházela komenda rytířského řádu johanitů. Ve druhé polovině 16. století zde majitel panství Jeroným Hrobčický z Hrobčic nechal postavit zámek, z něhož se dodnes dochoval renesanční portál a severní část zdiva průčelí západního křídla, kde byly odhaleny zbytky renesančního psaníčkového sgrafita. Po požáru města a zámku v roce 1712 nechal majitel panství Václav Josef Lažanský a poté jeho vdova Marie Gabriela rozená Černínová z Chudenic se synem vybudovat nové reprezentativní sídlo větších rozměrů, které do své hmoty pojmullo starší objekty, jimž se přizpůsobila celková skladba zámeckých budov. Zámek je podélnou patrovou budovou s dvojicí věžových rizalitů, tvořící jižní stranu manětínského náměstí, a je spojen krytou chodbou s oratoří děkanského kostela sv. Jana Křtitele. Návrh stavby bývá přisuzován Janu Blažejí Santinimu, a to především kvůli řešení zahradního průčelí a jeho střední, konkávně pojaté partie. Písemné prameny však Santiniho účast na stavbě nezaznamenávají, na rozdíl od jiných velkých tvůrců vrcholného baroka, jako Giovanni Battisty Alliprandiho a především Tomáše Haffeneckera, který stavbu osobně řídil. Sochařská výzdoba zahradního portálu je dílem místního umělce Štěpána Borovce z roku 1719. Interiér má mladší výzdobu: nástrovní malby z let 1725–1730 pocházejí od mnichovského malíře Filipa Bornschlägela a plzeňského Františka Julia Luxe, sochařská výzdoba schodiště je dílem Josefa Herschera z doby kolem roku 1740. V zámecké expozici stojí za pozornost mimo jiné unikátní soubor 13 obrazů s věrnými portréty a scénami ze života zámeckého služebnictva z let 1716–1717 od malíře Václava Dvořáka. Jižně od zámku se rozkládá zámecká zahrada, zčásti nově upravená ve stylizované barokní kompozici, a za Manětínským potokem na ni navazuje přírodně-krajinářský park. Západně od zámku se nachází areál někdejšího vrchnostenského hospodářského dvora.

KOSTEL SV. JANA KŘTITELE

- **PŘÍSTUPNOST:**

přístupný po dohodě

- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**

neuveдено

- **ČASOVÁ NÁROČNOST PROHLÍDKY:**

cca 30 min.

- **KONTAKT PRO OBJEDNÁVKY:**

Římskokatolická farnost Manětín, Manětín 1, 331 62 Manětín, www.farnostplasy.cz, tel.: +420 606 166 244, e-mail: koca.miroslav@email.cz

Na západní straně manětínského náměstí v těsném sousedství zámku stojí děkanský kostel sv. Jana Křtitele. Nejstarší písemný doklad o existenci kostela je datován již do roku 1182. Románská stavební fáze není známa, z gotické stavby kostela se dodnes dochovalo zdivo trojboce uzavřeného presbytáře a věže. Výraznou barokní přestavbu požárem zničeného kostela provedl v letech 1712–1717 tyrolský stavitel Johann Georg Hess podle projektu architekta Tomáše Haffeneckera. Jedná se o jednodílnou stavbu s věží na severní straně a předsíní na západě. Oratoř kostela na jižní straně presbytáře je krytou chodbou spojenou se zámekem, čímž byl umožněn pohodlný přístup vrchnosti do kostela. V interiéru kostela se nacházejí mimořádně hodnotné oltářní obrazy od Petra Brandla z let 1715–1717 a také pozdně gotická soška

sv. Barbory. Varhany jsou dílem loketského varhanáře Leopolda Burkhardta. V sousedství kostela sv. Jana Křtitele stojí fara. Jedná se o barokní patrovou budovu na půdorysu písmene L s valbovou střechou, vystavěnou zřejmě někdy na přelomu 17. a 18. století na místě staršího objektu, který dokládají sklepy snad ještě gotického původu.

RADNICE

- **PŘÍSTUPNOST:**
volně přístupný
- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**
neuveдено

Tzv. stará radnice (č. p. 91) se nachází v západní části severní strany náměstí proti kostelu. Jde o barokní stavbu z roku 1721, která vznikla na místě starších domů poničených požárem v roce 1712. Na konci 18. století byla radnice klasicistně přestavěna, v 19. století byly ještě upravovány fasády. V roce 1850 bylo v budově umístěno sídlo okresního soudu, v přízemí se nacházela radniční šatlava a později věznice. Dnes budova slouží ke komerčním účelům a v prvním patře funguje městská knihovna. Jde o jednopatrovou budovu s hranolovou věží uprostřed. V průčelí je umístěn segmentový portál mezi pilastry, nad portálem je supraporta s bočními vázami a kartuší se znakem města. Průjezd uprostřed budovy je sklenut plackovými klenbami pruského typu.

KOSTEL SV. BARBORY

- **PŘÍSTUPNOST:**
přístupný po dohodě
- **VÝŠE VSTUPNÉHO:**
neuveдено
- **ČASOVÁ NÁROČNOST PROHLÍDKY:**
cca 30 min.
- **KONTAKT PRO OBJEDNÁVKY:**

Informační centrum Manětín, Manětín 88, 331 62 Manětín, tel.:+420 373 392 217, e-mail: posta@manetin.cz, www.manetin.cz

Východně od městského jádra se nad pravým břehem Manětínského potoka nachází dříve poutní kostel sv. Barbory obklopený hřbitovem. Zsvěcení kostela odkazuje k dávné tradici dolování na Manětínsku. Kostel se připomíná poprvé v roce 1417, současný objekt byl postaven v roce 1697 podle plánů Jeana Baptisty Matheye. Jedná se o raně barokní jednolodní stavbu s trojboce uzavřeným presbytářem, dvěma postranními kaplemi, sakristií na východní straně a věží na západním průčelí, upravovaném v letech 1758–1760. V interiéru se dochovalo barokní zařízení, například obrazy od Petra Brandla z roku 1699 nebo dřevěné sochy od Jana Brokoffa z let 1683–1685. Varhany z roku 1721 jsou od malostranského varhanáře Leopolda Spiegelgela. Pod západní částí kostela s věží se nachází stará hornická studánka, dominantní polohu stavby zvýrazňuje dvouramenné schodiště s kamennými vázami z dílny sochaře Josefa Herschera z roku 1736. Ve spodní části hřbitova severně od kostela stojí kaple sv. Josefa, původně renesanční kostelík z roku 1612 postavený z iniciativy manětínského měšťana pro potřeby místního literátského bratrstva. Kaple má barokní zařízení, do současné podoby byla přestavěna v roce 1844.

LITERATURA

FÁK, Jiří (red.). Městské památkové zóny Manětín a Rabštejn. Sborník příspěvků ze semináře, Mariánská Týnice 1997.

MACEK, Petr – BIEGEL, Richard – BACHTÍK, Jakub. Barokní architektura v Čechách, Praha 2015.